

A scenic landscape of rolling hills and mountains in Slovenia, featuring autumn foliage and a clear sky. The foreground shows a valley with a small blue building and a path. The middle ground is dominated by hills with trees in shades of green, yellow, and orange. In the background, more mountains are visible under a blue sky with light clouds.

Ľudové hudobné
nástroje
SLOVENSKA

Drumbľa

Drumbľa pravdepodobne pochádza z Ázie. Do Európy sa dostala z Kazachstanu a bola známa už starým Rimanom.

Drumbľa je samoznejúci kovový hudobný nástroj.

Zhotovuje sa z lisovanej (napr. klinec) alebo kovanej kovovej tyčoviny.

Skladá sa zo železného polkruhového, alebo hruškovitého rámu, do ktorého je zakutý jazýček.

Hráč si priloží drumbľu k perám, zúženú časť oprie o zuby a brnká ukazovákom na jazýček.

Odstupňovanie tónov a rezonancia sa deje v ústnej dutine.

Drumblle sa vyrábajú aj v súčasnosti a v posledných rokoch sú medzi mladými hráčmi opäť obľúbené. Vyrábajú sa na Orave a v Novohrade. Hraný repertoár na drumbli tvoria jednoduchšie pastierske, zbojnícke a ľúbostné piesne, ktoré majú menší tónový rozsah a ľahšiu hrateľnosť.

Fujara :

klenot Slovenska zapísaný ako
nehmotné svetové dedičstvo UNESCO

Fujara je slovenský ľudový drevený dychový nástroj. Je obdobou gotickej basovej trojdierkovej píšťaly.

Podľa odborníkov na slovenskú fujaru, miesto vzniku fujary spadá do oblasti severne od Banskej Bystrice do okolia „Podľadonhoria“.

- Hra nevyžaduje žiadny nátlak na náustok (cencúl) a ani silné pľúca. Pri hre je treba si hlavne uvedomiť, že nástroj reaguje na tlak vzduchu, ktorý doň fúknete. Pri väčšom tlaku sa ozývajú tony vyššie a naopak pri nižšom tlaku zasa nižšie.

Gajdy

- **Gajdy** sú prastarý ľudový hudobný nástroj, ktorý bol používaný už v starovekom Grécku. Pôvodne to bol jednoduchý dychový nástroj, ktorý pravdepodobne vznikol už pred 4 000 rokmi v Egypte a v prednej Ázii. Odtiaľ sa postupne šírila s pastiermi, ale predovšetkým s početnými arabsko-tureckými nájazdmi do Európy, kde nachádzame najviac ich foriem a druhov - veľa európskych národov má pre ne nielen vlastné meno, ale aj svoje vlastné modifikácie nástroja.

- Hra na gajdách založená na vháňaní vzduchu pomocou mechu umiestneného v podpazuší hudobníka cez plátky do píšťalky s otvormi. Rozochvievávaním vzniká zvuk a tón je tvorený uzatváraním otvorov píšťalky prstami, podobne ako je to napríklad u zobcovej flauty.

Koncovka

Staroslovanská píšťala „**Koncovka**“ je jednou z najstarších druhov píšťal na svete. Od ostatných dychových nástrojov sa líši tým, že nemá, okrem koncového otvoru a okienka (duše), žiadne iné otvory. Výška tónu sa mení silou výdychu, zakrývaním otvoru prstom a polohou jazyka. Koncovka je vynikajúci nástroj i pre tých, ktorí nemajú hudobne nadanie.

Koncovky sa podľa požadovaného ladenia sa vyrábajú rôzne dlhé. Obvyklým materiálom na ich výrobu je drevo

Používa sa predovšetkým v ľudovej hudbe na Slovensku a Moravee. V súčasnosti sa ku koncovke niektorí hudobníci vracajú a tvoria piesne s jej využitím, napríklad vo world music, ethno a folk metale.

Korýtkové husle

Boli veľmi jednoduché,
nelakované.

Struny sa vyrábali z čriev
ovečiek.

Ako sláčik používalin v
minulosti prútik z hlohu,
ktorý obalili srstou z
konského chvosta.

Kontrabas(basa)

- **Kontrabas** je najväčší sláčikový hudobný nástroj. Má hlboký tónový rozsah. Má široké využitie v modernom symfonickom orchestre ale aj v džezze a v hudobných žánroch ako rock and roll, rockabilly/psychobilly, folk a iné.

- Súčasťou nástroja je krátky, tvrdý, vysoko klenutý sláčik z konskej srsti. Okrem štandardných basových nástrojov sa používajú kratšie a ploché nástroje s označením *malá basa*, *kôrová basa*, *basička*, ktoré sa rozmermi blížia k violončelu.
- Na severnom a severovýchodnom Slovensku (Orava, Kysuce, Liptov) sa používajú kratšie a menšie nástroje, v ostatných regiónoch veľké basy.
- Basa vytvára najhlbšími tónmi harmonický základ muzík, určuje základný rytmus.

Cimbal

Je plochá rezonančná skrinka lichobežníkového tvaru, nad ktorou sú natiiahnuté struny. Cimbaly majú podľa typu a veľkosti do sto ladených kovových (oceľových) strún.

Na Slovensku poznáme detský, malý a veľký cimbal. Detský si vyrábajú deti sami. Tradícia výroby malého, prenosného, na krku zaveseného alebo na stole položeného cimbalu je dodnes živá na Kysuciach.

Heligónka je jedným z najobľúbenejších ľudových nástrojov. O jej pôvode kolujú všelijaké historky a o to kde je jej pravá kolíska sa medzi sebou prú Rakúšania, Nemci a naši západní bratia Česi. My, Slováci sa do toho sporu nemiešame i keď v niektorých historických prameňoch sa našli zmienky o výskyte niečoho ako jednoradová harmonika na Horných Uhrách už z obdobia Jánošíka.

Heligónky majú 1-3 rady gombíčkov a pri hre rozťahovanie a stlačenie mecha vytvára rôzne tóny v stupnicovom rade. Heligónka má v strede v drevenom ráme upevnený harmonikovo zložený mech, z ktorého sa prúd vzduchu tlakom paže dostane do jazýčkovej sústavy, ktorými sa otvoria klapky, cez ne prúdiaci vzduch rozochvieva jazýčky heligónky.

PR: 1.2 HUV(2. roč.)

Mgr. Eva Hlatká